

Міністерство освіти і науки в Україні
Головне управління освіти і науки Полтавської облдержадміністрації
Полтавського територіального відділення МАН України
Диканське районне наукове товариство учнів «Мала академія наук»

Відділення: мовознавства

Секція: українська мова

Сучасні українські прізвища
як розділ антропоніміки

Роботу виконала:

Оніпко Наталія Русланівна,
учениця 10 класу
Великорудківської загальноосвітньої школи
I-III ступенів Диканської районної ради

Науковий керівник:

Чорновол Лариса Мусіївна,
учитель української мови та літератури,
вища кваліфікаційна категорія звання
«Старший учитель»
Великорудківської загальноосвітньої школи
I-III ступенів Диканської районної ради

Полтава – 2018

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. Прізвища як складова частина антропоніміки.....	5
РОЗДІЛ ІІ. Сучасні українські прізвища	
Жителів.....	9
2.1. Лексико-семантична	
характеристика сучасних прізвищ жителів с. Велика Рудка Диканського району Полтавської області.....	9
2.2. Словотвірно-структурний аналіз сучасних українських прізвищ жителів с. Велика Рудка.....	13
ВИСНОВКИ.....	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ	
ДЖЕРЕЛ.....	17
ДОДАТКИ.....	18

ВСТУП

*Ти прізвище змінити в силі,
От тільки в нім увесь твій рід!
Невже тебе не навчили:
Шануй оті коріння сиві,
Щоб в шані й свій дожити вік!*

К. Сіренко

Ми повсякчас спілкуємося з друзями, знайомими, колегами; читаємо книги, дивимося телевізор – і постійно в центрі нашого дня є люди. У всіх є власні атрибути, що вирізняють їх поміж інших, одним з яких є прізвище. Звідки воно походить? Якою була історія його виникнення? Хто ті люди, що першими отримали таке найменування? Думаю, кожен з нас хоча б раз в житті, але задумувався над цими питаннями. Адже знати походження свого прізвища – значить знати рід свій. А знати рід – необхідна шана минулому.

Прізвища Диканського краю досі не розглядались як предмет ономастичного вивчення, тому потребують наукової кваліфікації у семантичному та етимологічному поділі.

Сучасний антропонімний матеріал центральних областей України лише частково залучався до наукового розгляду В.Д. Познанською, проте всі прізвища такої великої й густозаселеної території не могли бути вичерпно проаналізовані в одній праці. Результати нашого дослідження містять лексико-семантичний та словотвірно-структурний аналіз прізвищевих номінацій Диканського краю, зокрема самого села Велика Рудка, виявляють їх регіональну специфіку, доповнюючи

загальну картину антропонімікону центральної України, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Об'єкт дослідження: антропоніми в українській мові.

Предмет дослідження: прізвища жителів села Велика Рудка Диканського району Полтавської обл.

Методи дослідження: провідним є описовий метод і його основні прийоми інвентаризації та систематизації мовного матеріалу, але крім цього у роботі використано теоретико-критичний аналіз наукової літератури, пошуковий, порівняльний метод обробки матеріалів, статистичні дані.

Метою роботи є комплексний аналіз лексико-семантичних та словотвірно-структурних особливостей сучасних українських прізвищ жителів села. Для досягнення поставленої мети розв'язано такі основні завдання:

- запропоновано лексико-семантичну класифікацію прізвищ зазначеного регіону;
- встановлено індивідуально-номінаційні вподобання;
- з'ясовано словотвірно-структурні особливості сучасних українських прізвищ жителів с. Велика Рудка;
- виявлено специфічні мовні ознаки прізвищевої системи зазначеного регіону;
- укладено алфавітний словник сучасних українських прізвищ жителів села.

Джерельною базою дослідження послуговували списки прізвищ, надані Великорудківською сільською радою. Картотека опрацьованих прізвищ нараховує 929 прізвищ жителів села Велика Рудка.

Результати дослідження можуть бути використані як матеріали для уроків української мови (вивчення теми «Лексикологія»), позакласних заходів, науково-практичних конференцій та консультацій, для пересічних громадян. Зібраний та систематизований антропонімний матеріал також становитиме цінне джерело і для істориків, етнографів, географів, культурологів.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ І

Теоретична частина

Прізвища як складова частина антропоніміки

Прізвища здавна привертали і продовжують привертати увагу мовознавців. Всебічне дослідження слов'янської антропонімії припадає на середину ХХ ст. і реалізується в працях українських учених (С.П. Бевзенко, В.О. Горпинич, Л.Л. Гумецька, М.О. Демчук, І.М. Желєзняк, Ю.О. Карпенко, Р.Й. Керста, І.І. Ковалик, О.Д. Неділько, А.М. Поповський, Ю.К. Редько, М.О. Сенів, І.Д. Сухомлин, М.І. Сюсько, М.Л. Худаш, К.К. Цілуйко, П.П. Чучка та інших ономастів.

На думку М.О. Демчук, досягнення української антропонімії (як історичної, так і сучасної) на загальнослов'янському антропонімічному фоні ще дуже скромні. Саме тому вивчення цих мовних явищ у широкій науковій перспективі є актуальним й одним із першочергових [1].

У вітчизняній ономастиці вже досліджено антропонімію таких етнічних територій: Бойківщина (Г.Є. Бучко), Буковина (Л.В. Кракалія), Верхня Наддністрянщина (І.Д. Фаріон), Гуцульщина (Б.Б. Близнюк), Дніпровське Припоріжжя (І.А. Корнієнко), Закарпаття (П.П. Чучка), Кіровоградщина (Т.В. Марталого), Лемківщина (С.Є. Панцьо), Лубенщина (Л.О. Кравченко), Нижня Наддніпрянщина (І.І. Ільченко), Середня Наддніпрянщина (Ю.Б. Бабій), Північна Тернопільщина (С.В. Шеремета), північне Лівобережжя (О.Д. Неділько), Полтавщина (І.Д. Сухомлин), Правобережне Побужжя (Т.Д. Космакова), Опілля (Г.Д. Панчук), Північна Донеччина (Н.Ю.Булава).

Прізвище в перекладі з латинської – сім'я, родина. Тобто, це спадкове ім'я людини, що вказує на родовід.

Прізвище – 1) найменування особи, набуте при народженні або вступі в шлюб, що передається від покоління до покоління і вказує на спорідненість; 2) найменування, яке іноді дається людині і вказує на яку-небудь рису її характеру, зовнішності, діяльності, звичок [1].

Історія зберігає тисячі прізвищ, назви яких пов'язані з побутом, звичаями, характером, зовнішнім виглядом людей і родом їхньої праці. Поява прізвищ таким чином і була для того, аби задовольнити потреби у найточнішій ідентифікації осіб із однаковими іменами.

Прізвище має всі ознаки мови і, таким чином, є предметом мовознавства. Кожне прізвище має свою історію, походження, значення.

В українській ономастиці поширена класифікація антропонімів за семантикою прізвищевих основ (Б.Б. Близнюк, Г.Є. Бучко, Л.О. Кравченко, С.Є. Панцьо, Г.Д. Панчук, В.Д. Познанська, С.В. Шеремета та ін.), відповідно розподіляючи аналізовані прізвища на: 1) прізвища, в основі яких відображено онімічну лексику; 2) прізвища, в основі яких відображено апелятивну лексику. Додатково виокремлюємо полісемантичні антропооснови та прізвища з непрозорою на рівні синхронії семантикою. Зазначений підхід полягає у формуванні лексико-семантичних груп прізвищ за рубриками їх антропонімних основ.

Особливий інтерес для дослідження прізвищевого антропонімікону становлять маловивчені антропооснови, зокрема композитного походження.

Серед прізвищ-композитів можна виокремити дві групи залежно від того, яку ознаку відображено в основі прізвищ:

1. Прізвища, тотожні прізвищам з агентивним значенням в основі, в яких один із компонентів характеризує певну дію, а інший – називає об'єкт: *Гріховод, Дериземля, Дерикорчма, Дуболаз, Завалипінч, Захватихата, Махиборода, Махниборода, Подопрігора, Чорнобай*. Наявність цих прізвищ доводить, що у мові було багато жартівливих, дошкульних назв ремесел, що послугували

прізвищами: *Бикодер, Голиус, Горшковоз, Деримедвідь, Козопас, Козоріз, Муковоз, Свинобой.*

2. Прізвища, тотожні прізвищам з атрибутивним значенням, в яких один із компонентів виражає певну ознаку, а інший – називає суб'єкт: *Біловіл, Білогай, Білокіз, Білокінь, Горбокінь, Золотоверх, Золотопуп, Карнаух, Красношапка, Краснощок, Кривобік, Криволап, Нетудихата, Островух, Рябокінь, Тонкошкур, Тригуб, Тризуб, Чорновіл, Чорнозуб, Чорноус, Чорноштан, Шестопал.* Іменникова частина, яка входить до складу кількох прізвищ-комполітів, найчастіше позначає певну рису обличчя, тіла людини або елемент одягу, наприклад: *Криво-бік, -лап, -ніс, -рот, -ручка, -ус, -шея.* Різні іменникові основи приєднувалися до основ якісних прикметників на позначення кольорів, наприклад: *Чорно-віл, -зуб, -ус, -штан; Красно-жон, -ніс, -шапка, -щок.* [3]

Сучасні українські прізвища пройшли довгий і складний шлях розвитку, проте лексеми, що стали прізвищами, функціонували в мові задовго до закріплення їх у ролі обов'язкових спадкових найменувань. Стабілізація прізвищ відбулася порівняно пізно і в історично короткий термін: вона тривала з кінця XVIII ст., тобто з часу масового заселення нашого краю, до кінця XIX ст.

Здавна прізвища як ідентифікаційні назви могли структурно являти собою одночленні одиниці, «виражені індивідуальним ім'ям, паронімом або від топонімічною назвою (*Богдашко, Миклич, Охлоповський*), двочленні, що найчастіше складались із християнського імені і пароніма або прізвища (*Гришко Шульжич, Маско Микитеня*), тричленні, виражені християнським іменем, паронімом і прізвищем (*Максим Харитонович Гаркавий, Лука Григорович Губа*) і описові назви (*Тимко з Тернополя, Гаврило Маслов*) [4].

Цікавими є прізвища, одним із компонентів яких є особове ім'я. Ці антропооснови нечисленні, але прозорі за своїм складом: *Білоіван, Чорноіван.* Перший компонент цих антропооснов вказує на якусь ознаку людини, переважно пов'язану з її зовнішністю, а другий – називає ім'я. Виникнення таких прізвищ пов'язано з розмежуванням у невеликому колективі людей, що мають однакові імена. [3]

Великий вклад у дослідження української ономастики зробив професор Юліан Редько. У монографії „Сучасні українські прізвища” професор детально розглядає семантику твірних основ цих прізвищ, виділяючи чотири основні лексико-семантичні групи:

1. Прізвища, утворені від особових власних імен — чоловічих і жіночих;
2. Прізвища, утворені від топонімів, етронімів і вказували на походження або місце проживання;
3. Прізвища за соціальною (класовою) належністю або за постійним заняттям (професією);
4. Прізвища, утворені від якоїсь індивідуальної ознаки (фізичної чи психічної властивості) їх першого носія.

У межах кожної групи дослідник аналізує різні способи утворення відіменних та відприкметникових прізвищ за допомогою тих чи інших суфіксів, вказуючи при цьому на їх продуктивність і територіальне поширення. Не залишились поза увагою дослідника і прізвища, утворені від рідкісних або неукраїнських імен, які також могли бути основою для утворення українських родових прізвищ.[7]

Вивчення прізвищ — складний процес, зумовлений багатоманітністю і специфікою антропонімного матеріалу в певному регіоні України. Зрозуміло, що планомірний і рівномірний науковий опис всіх історико-географічних регіонів України буде сприяти вирішенню цього питання, тому більшість учених намагається звести аналіз усіх прізвищ у певні семантико-словотвірні класифікації. Особливий інтерес для дослідження прізвищового антропонімікону становлять маловивчені антропооснови[3]

Отож, прізвище — це не просто позбавлений смислу паспортний знак, це історія твого роду. А зібрані до купи прізвища — історія народу.

РОЗДІЛ II

Практична частина

Сучасні українські прізвища жителів села Велика Рудка Диканського району Полтавської області

2.1. Лексико-семантична характеристика сучасних українських прізвищ рудчан.

Одним із актуальних питань у дослідженні ономастики є аналіз особливостей семантики та словотвору твірних основ прізвищ. У своєму дослідженні ми спираємося на поширену в українській ономастиці класифікацію антропонімів за семантикою прізвищевих основ (Б.Б. Близнюк, Г.Є. Бучко, Л.О. Кравченко, С.Є. Панцьо, Г.Д. Панчук, В.Д. Познанська, С.В. Шеремета та ін.), відповідно розподіляючи аналізовані прізвища на:

- 1) прізвища, в основі яких відображено онімну лексику (власні назви);
- 2) прізвища, в основі яких відображено апелятивну лексику (загальні назви).

Додатково виокремлюємо полісемантичні антропооснови та прізвища з непрозорою на рівні синхронії семантикою.

У такий спосіб нами виявлено, що 169 прізвищ жителів села Велика Рудка Полтавської області становлять відономастичні (40,7 %), 173 – відапелятивні (53,7 %), 28 – полісемантичні (0,04 %), непрозорі семантики – 1,8 % від загальної кількості всього фактичного матеріалу.

Користуючись даною класифікацією, групуємо прізвища за певними категоріями.

Прізвища онімичного походження:

1. **Відіменні прізвища** (Авраменко, , Адаменко, Андрішко, Андрієнко, Андрущенко, Антоненко, Антонович, Афанасенко, Богдан, Богданець, Борисенко, , Василенко, Васильченко, Васько, Васько, Васьковець, , Гавриленко, Гаврилко, Гаврилюк, Герасименко, Герасимчук, , Гордієнко, Горигоренко, Григоровський,

Гриценко, Грищенко, Давиденко, Дем'янчук, , Демченко, Демчишин, Денисенко, Дмитрук, Дмитренко Іваненко, Іваник, Іващенко, Іващук, Ігнатенко, Ігнатович, Ільченко, Карпенко, Касяненко, Кириченко, Клименко, Кирилюк, Лукаш, Лукашевич, Максименко, Мироненко, Михайленко, Михеєнко, Моїсеєнко, Мусієнко, Назаренко, Науменко, Нестеренко, Никифоренко, Никоненко, Ничипорук, Ніколенко, Овдієнко, Олексенко, Олексієнко, Омельченко, Онопрієнко, Остапенко, Остапчук, Охріменко, Павелько, Павленко, Павлик, Павличенко, Панасейко, Панасенко, Панченко, Пархоменко, Петренко, Пилипенко, Потапенко, Прокоп'юк, Прокопенко, Прохоренко, Романенко, Савенко, Самойленко, Северин, Сергієнко, Сидоров, Степаненко, Стешенко, Тимофієв, Тимошенко, Хоменко, Якименко, Яковенко, та ін.). Як бачимо, головна роль у творенні відіменних прізвищ належить чоловічим християнським іменам і лише невелику частку становлять прізвища, мотивовані жіночими іменами, що пояснюється давньою слов'янською традицією називати дитину за ім'ям батька.

2. Відтопонімні прізвища (*Барабаш, Донець, Дунай, Максименко, Миргород, Михайлів, Москаленко, Мамай, Москівець, Подоляк, Полтавець, Прапирна*).

Прізвища, мотивовані апелятивними назвами, відбивають різноманітні аспекти матеріальної та духовної культури українців. **Відапелятивні прізвища** поділяємо на такі групи:

1. Прізвища за родом діяльності (*Атаманюк, Батрак, Бондар, Бондаренко, Боярчук, Воєводченко, , Гайдук, Гонтар, Гонтаренко, Гончар, Гончарук, , Дігтяр, Дігтяренко, , Жовнір, Жовніренко, Козачок, Колісник, Мірошніченко, Овчаренко, Палій, Пасічник, Пастух, Пастушенко, Пастушок, Пономаренко, Пономар, попенко, Попик, Попович, Пугач, Рибалко, Швець, Шевченко*).

2. Прізвища за внутрішніми та зовнішніми ознаками (*Бережний, Біленко, Білецький, Білик, Білоус, Бірюк, Близнюк, Бабійчук, Варавка, Великий, Величко, , Гладкий, Глушко, Головатий, Головач, Головченко, Гомін, Гомон, Горда, Носенко, Мисик, , Плюйко, Тихий, Тихенко, Туркот, Шульга, Щерба, Щербак*).

3. **Прізвища від назв тварин, птахів тощо** (*Вовк, Вовченко, Ворона, Воронько, Голуб, Жук, Журавель, Зозуля, Засць, Зайцев, Кобиляцький, Кобиляшиний, Козуб, Корон, Лебідь, Медведєв, Одуд, Пугач, Соловей, Соколян, Сич, Сорока*,).

4. **Прізвища від назв рослин** (*Куш, Тютюнник*).

5. **Прізвища від назв страв, напоїв, продуктів харчування** (*Бориц, Гречка, Гречко, Саленко, Карпенко*).

6. **Прізвища від назв предметів, частин тіла, явищ, абстрактних назв** (*Задорожний, Задорожній, Зуб, Калита, Коломієць, Мельник Мороз, , Рог, Рогач, Роженко, Рожко, Рубан, Таран, Тараненко, Чуб, , Шаповал*,).

7. **Прізвища на церковно-релігійну тематику** (*Попов, Попович, Попенко*).

Належність прізвища до тієї чи іншої лексико-семантичної групи не обов'язково є абсолютним, оскільки не завжди можна однозначно кваліфікувати допрізвищеву семантику його твірної основи. Відомі ономасти (Ю.О. Карпенко, П.П. Чучка та ін.), аналізуючи полісемантичні прізвища, пропонують ці антропоніми виокремлювати в певну групу, оскільки лексеми, наявні в таких антропоосновах, багатозначні, а отже, прізвища можуть співвідноситися з декількома лексико-семантичними розрядами. Полісемантичні прізвища становлять невелику групу антропонімів Великої Рудки (1,3 %), але вони є цінним джерелом для дослідження значеннєвої синестезії твірних основ, напр. *Карпенко (риба; чоловіче ім'я)* тощо.

Непродуктивною виявилася і група прізвищ із непрозорою семантикою (*Беус, Труська*) (0,04 %), які, проте, становлять цікавий матеріал для етимологічних студій, оскільки уможлиблюють виявлення архаїчної та рідковживаної лексики.

Лексико-семантичний аналіз прізвищ досліджуваної території дав змогу виокремити певні регіональні особливості. Так, в антропоніміконі Диканщини переважають відапелятивні прізвища. Відзначимо також, що загальнопоширеною практично у всіх регіональних антропоніміконах є перевага особових апелятивів в основах прізвищ щодо не особових.

За даними в с. Великорудківської сільської ради Диканського району Полтавської області на сьогодні проживає 979 жителів. Нами опрацьовано 629

прізвищ жителів села Велика Рудка, серед яких українських – 428. Найпоширеніші українські прізвища подано у таблиці 1 та у Додатку А.

Таблиця 2.1.1

Прізвище	К-ть носіїв за даними Великорудківської сільської ради	%
Сич	6	1,2
Шемигон	7	1,7
Мансиров	8	1,8
Максименко	17	4,5
Ворона	12	2,1
Демченко	16	4,4
Шевченко	6	1,2
Одуд	6	1,2
Бондаренко	14	3,3
Павлій	5	1,1
Шаповал	13	2,1
Овчаренко	13	2,1
Ландар	12	0,9
Сорока	7	1
Кириченко	6	1,2

Лексико-семантична кваліфікація антропонімікону зазначеної території уможливила систематизацію наявного фактичного матеріалу, що дало підстави для укладання алфавітного словника сучасних українських прізвищ .

2.2. Словотвірно-структурний аналіз сучасних українських прізвищ жителів с. Велика Рудка Диканського району Полтавської обл.

Усі сучасні українські прізвища аналізуємо за двома способами словотвору – неморфологічним (зміна функції базової назви без зміни її структури) та морфологічним (зміна функції базової назви одночасно зі зміною її структури).

У межах морфологічного способу виокремлюємо суфіксацію як один із найактуальніших засобів творення слов'янської антропонімії (В.О. Горпинич, В.Д. Познанська, П.П.Чучка).

Аналіз словотвірної структури прізвищ виявив, що найпродуктивнішим прізвищевим формантом є суфікс -енк-о/-єнк-о, що становить 28,7% (108 прізвищ) від загальної кількості опрацьованого матеріалу: *Авраменко, Бондаренко Карпенко, Кириченко* тощо. Найменування з формантом -енко, що виник шляхом поєднання суфіксів -еня і -ко, мали первісне так зване демінутивне значення, тобто, як і слова на -еня (зайчення, козеня, хлопчення), позначали малих, недорослих істот: *Бондаренко* – первісне «малий бондар, син бондаря», *Карпенко* – «малий Карпо, син Карпа».

До продуктивних також відносимо суфікси

- -ськ-/-цьк- (57 прізвищ – 10,3 %): *Бондаревський, Кобиляцький, Кіблицький, Каспицький*
- -ар/-яр (23 прізвища – 8,1%): *Решетар, Кобзар, Ландар;*
- -ук/-юк (29 прізвищ – 5,8%): *Атаманюк, Безрук, Кирилюк, Власюк;*
- -ик (11 прізвищ – 2,7%): *Тютюнник, Пасічник, Кібальник.*

Поширеним в українській мові є неморфологічний спосіб творення, який полягає у виникненні слів шляхом появи нових лексичних значень, зрощення синтаксичного словосполучення в одне слово або переходу слів чи словоформ з однієї частини мови до іншої. Проте в межах словотвору прізвищ продуктивні лише деякі різновиди неморфологічного способу, зокрема лексико-семантичний. Особливістю таких прізвищ, утворених шляхом переходу власних чи загальних назв через зміну функції до розряду прізвищ, є те, що вони сформувалися без допомоги спеціальних формантів. Останні, якщо вони наявні у складі антропоніма, входять до структури прізвищ не як твірні елементи, а як сегмент похідної основи [3]. Основою для їх появи послуговували особові імена, топоніми та апелятиви.

В антропоніміконі Великої Рудки зафіксовано прізвища, утворені лексико-семантичним способом від топонімів. Такі антропооснови є похідними топонімам-іменникам: *Хорольська, Миргород*,. Перевага похідних форм зумовлена вищим ступенем їх індивідуалізації в період формування прізвищ, а також поширенням в українській мові ускладнених лексем.

Прізвища, утворені шляхом ономатизації апелювальної лексики, займають в антропонімії Великої Рудки значне місце (127 прізвищ - 44 % від загальної кількості фактичного матеріалу). За морфологічними ознаками мотивуючих основ прізвища співвідносяться з різними частинами мови: іменниками, прикметниками, дієсловами, дієприкметниками, прислівниками, частками, вигуками, звуконаслідувальними словами, проте найчастотнішими є ономатизовані іменникові антропооснови. В антропоніміконі Великої Рудки незначною за кількістю є група прізвищ, тотожних якісним і відносним прикметникам: *Гладкий, Колодяжний, Ливадний, Дикий*.

ВИСНОВКИ

Аналіз сучасних українських прізвищ дав змогу зробити такі висновки:

1. Антропонімікон села Велика Рудка пройшов довгий і складний шлях розвитку, проте лексеми, що стали прізвищами, функціонували в мові задовго до закріплення їх у ролі обов'язкових спадкових найменувань. Стабілізація прізвищ відбулася порівняно пізно і в історично короткий термін: вона тривала з часу масового заселення досліджуваної території до кінця XIX ст.

2. На основі лексико-семантичної характеристики встановлено допрізвищеве значення твірних основ прізвищ. Виявлено, що всі антропооснови розподіляються на дві основні групи: відономастичні та відапелятивні. Перевага відапелятивних прізвищ в антропоніміконі Великої Рудки ілюструє його регіональну специфіку.

3. Дослідження відономастичних прізвищ виявило два різновиди антропооснов: відіменні та відтопонімні.

4. Відіменна прізвищева лексика становить цінне джерело для вивчення іменного репертуару періоду формування прізвищ.

5. Прізвища, мотивовані апелятивними позначеннями особи, відображають різноманітні аспекти життя народу – побут, заняття, сімейний стан, фізичні та психічні ознаки тощо.

6. Лексико-семантичний аналіз антропооснов засвідчив збереження у їх значеннєвій амплітуді найактуальніших національних рис українців (релігійність, любов та повага до батьків, музикальність, іронічність та ін.), що, у свою чергу, увиразнює наукові перспективи антропоніміки як етногенетичного коду психоментальних феноменів нації.

7. В аспекті словотвірної специфіки виокремлюємо два основних способи творення прізвищ жителів с. Велика Рудка: морфологічний і неморфологічний, або лексико-семантичний. З огляду на дериваційну неоднозначність прізвищевих

моделей, певну частину прізвищ кваліфіковано як утворення з подвійною словотвірною мотивацією.

8. Поширення прізвищ, оформлених суфіксами -ськ/-цьк- , -ик/-ак, -ич, -ук/-юк засвідчують, з одного боку, словотвірну специфіку регіонального антропонімікону. З іншого боку, отримані результати виявляють і його глибинний зв'язок із загальнонаціональною антропосистемою.

9. У межах неморфологічного способу творення прізвищ (лексико-семантичний різновид) переважають моделі відіменного типу, ідентичні суфіксальним утворенням.

10. За даними Диканського районного відділу РАГСУ та районного статистичного відділу в с. Велика Рудка Диканського району Полтавської обл. на сьогодні проживає 979 жителів. Нами опрацьовано 629 прізвищ жителів с. Велика Рудка, серед яких українських – 428.

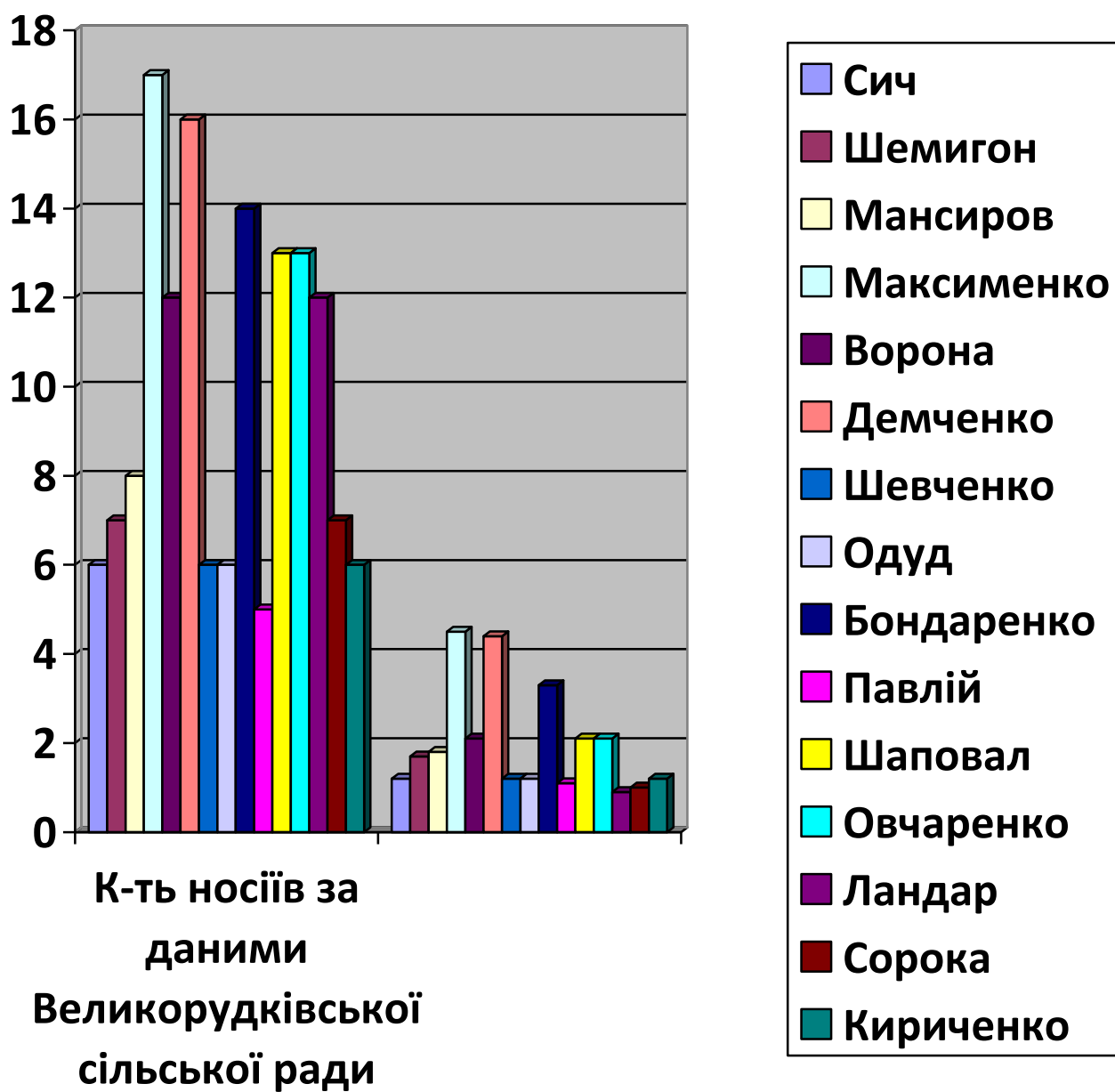
11. На сучасному етапі у Великій Рудці найпоширенішими є прізвища Бондаренко, Сич, Ворона, Шевченко, Демченко, Ландар

12. Лексико-семантичний та словотвірно-структурний аналіз прізвищ уможливив укладання алфавітного словника сучасних українських прізвищ жителів с. Велика Рудка Диканського району Полтавської обл.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник (1970-1980) – том 8, с. 108
2. Бабій Юлія Борисівна. Прізвища сучасної Середньої Наддніпрянщини : Дис... канд. наук: 10.02.01 - 2007. <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/339158.html>
3. Булава Н.Ю. Сучасні українські прізвища http://www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/87631.htm
4. В'ячеслав Васильченко. Українські прізвища <http://etno.uaweb.org/lib/vasylczenko.html>
5. Горпинич В.О. Динаміка прізвищ Слов'янщини. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/dlgum/2009_8/8.htm
6. Горпинич В. О. Прізвища степової України: Словник: Близько 75 000 слів. — Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. — 40 с.
7. Гричишин Д. Ономастичні дослідження проф. Юліана Редька. http://smola.tabu.ru/blog/onomastika/129251_Yulan_Redko_vidatniy_znavec_ukrainskih_przvisch.html
8. Демченко В. М. Етимологія прізвищ України: чинники державності. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ardup/2010_2/2-3-24.pdf
9. Популярні прізвища та імена України. http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B0
10. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей: Словник-довідник. — К.: Наук. думка, 1996. — 335 с.

ДОДАТОК А

ДОДАТОК Б

Алфавітний словник поширених сучасних українських прізвищ жителів

с. Велика Рудка Диканського району Полтавської області

1. Андрущенко	28. Гребенюк	55. Кіяниця
2. Артеменко	29. Гречана	56. Климко
3. Атаманюк	30. Гринь	57. Кобиляцька
4. Барило	31. Грінченко	58. Кобиляшна
5. Бойко	32. Грубич	59. Кобзар
6. Беберін	33. Даниліна	60. Козирєва
7. Беус	34. Демченко	61. Койнаш
8. Безрук	35. Довгінко	62. Колодяжний
9. Барабаш	36. Дрюк	63. Коломієць
10. Басов	37. Дубляк	64. Котлан
11. Бідна	38. Жбирь	65. Кузь
12. Бречка	39. Жданова	66. Кулибаба
13. Бондаревька	40. Жилюк	67. Курочка
14. Бородаєва	41. Зегер	68. Кушпіль
15. Власенко	42. Зінченко	69. Куц
16. Ворона	43. Зозуля	70. Левшін
17. Восканян	44. Зотова	71. Ливадний
18. Влас	45. Ільченко	72. Максименко
19. Вустименко	46. Карамушка	73. Малихін
20. Гапон	47. Карпенко	74. Мамай
21. Гарнишева	48. Касян	75. Мамішова
22. Георгієва	49. Кирилюк	76. Матюшко
23. Герасименко	50. Кириченко	77. Медведєв
24. Говтвяниця	51. Кирнос	78. Мисик
25. Голобородько	52. Кібальник	79. Михайлова
26. Голубнича	53. Кіблицький	80. Михальова
27. Горб	54. Кішінець	81. Місяць

82. Могилевска	97. Пищик	112. Слинько
83. Мостепанюк	98. Плескач	113. Сорока
84. Мунтян	99. Половинка	114. Тайкало
85. Мусієнко	100. Пономаренко	115. Таран
86. Нелюба	101. Прапiрна	116. Ткаченко
87. Нікітіна	102. Пугач	117. Труська
88. Ноженко	103. Рева	118. Тряпiцин
89. Облонці	104. Садова	119. Тютюнник
90. Овчаренко	105. Саєнко	120. Храпова
91. Одинець	106. Саленко	121. Чмихало
92. Одуд	107. Семенов	122. Шадьоркін
93. Омельченко	108. Семенський	123. Шелеп
94. Онiпко	109. Сидорова	124. Шемигон
95. Паливода	110. Сич	125. Шестірко
96. Парасунько	111. Сімонова	126. Яцко